

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **S.S. i K.S.**

oskarżonych o czyn z art. 163 § 1 pkt 3 i § 3 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 9 sierpnia 2023 r.,
skarg obrońcy oskarżonych
na wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 19 stycznia 2023 r., sygn. akt II AKa 207/22,
uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 28 kwietnia 2022 r., sygn. akt III K 109/21,
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

**2. zarządza zwrot oskarżonym S.S. i K.S. opłat od skargi w
kwotach po 750 (siedemset pięćdziesiąt) złotych.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 kwietnia 2022 r., sygn. akt III K 109/21, S.S. i K.S. zostali uniewinnieni od popełnienia czynu z art. 163 § 1 pkt 3 i § 3 k.k.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli: prokurator oraz pełnomocnicy oskarżycieli posiłkowych. Prokurator zaskarżył wyrok Sądu I instancji w całości, zarzucając obrazę art. 7 k.p.k. i dokonanie dowolnej, sprzecznej z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji na podstawie art. 454 § 1 k.p.k. Pełnomocnik oskarżycielek posiłkowych A.P. i M.P. również zaskarżył wyrok Sądu I instancji w całości, podnosząc zarzut obrazy art. 7 k.p.k. i dokonanie dowolnej, sprzecznej z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a także zarzut błędu w ustaleniach faktycznych. Skarżący wniósł o „zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie oskarżonych za winnych” i wymierzenie określonych kar i środków penalnych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Z kolei pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego W.B. także zaskarżył wyrok pierwszoinstancyjny w całości i zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego – art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. – wskazując na błędną ocenę dowodów, podniósł ponadto zarzut obrazy prawa procesowego, tj. art. 170 § 1 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. w zw. z art. 193 § 2 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Pisemną odpowiedź na wszystkie trzy apelacje wniósł obrońca obu oskarżonych, wnosząc o utrzymanie w mocy wyroku Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 19 stycznia 2023 r., sygn. akt II AKa 207/22, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

Skargę w trybie przepisów rozdziału 55a k.p.k. wniósł obrońca oskarżonych. Zaskarżył powyższy wyrok w całości i zarzucił „naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. poprzez

uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z powołaniem na konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, podczas gdy sąd odwoławczy stwierdził, iż zgromadzony przez sąd pierwszej instancji materiał dowodowy jest kompletny i potrzeba uzupełniającego przesłuchania tylko dwóch świadków oraz dokonania ponownej oceny przeprowadzonych dowodów, a wobec tego w rzeczywistości brak jest konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości i w konsekwencji brak przesłanek do uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania”. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu.

Pisemne odpowiedzi na skargę przedłożyli: Zastępca Prokuratora Rejonowego Szczecin-Niebuszewo w Szczecinie oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego W.B., zgodnie wnosząc o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna, dlatego też Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Podstawą wydania w tej sprawie wyroku uchylającego wyrok Sądu I instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi był art. 437 § 2 *in fine* k.p.k., tj. konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, co wprost wynika z zaznaczenia tej podstawy uchylenia wyroku w punkcie 5.3.1.1.1. formularza uzasadnienia. Sąd odwoławczy jedynie w punkcie 3.3. uzasadnienia wyroku stwierdził, że „formułowanie zaś wniosku o wydanie wyroku skazującego jest sprzeczne z dyspozycją art. 454 § 1 k.p.k.” Nie jest to pogląd słuszny. Sprzeczne z tym przepisem byłoby wydanie przez Sąd odwoławczy wyroku skazującego w tej sprawie, wobec uniewinnienia oskarżonych przez Sąd I instancji. Natomiast ustawodawca w treści art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. jednoznacznie przesądził, że wydając wyrok kasatoryjny Sąd odwoławczy jest zobowiązany wyraźnie wskazać na ustawową przesłankę takiego postąpienia, a dodatkowo ustanowił zamknięty katalog takich przesłanek. Toteż jeżeli Sąd odwoławczy po dokonaniu odmiennej niż Sąd I instancji oceny dowodów w sprawie stwierdził zaistnienie przeszkody do merytorycznego rozpoznania sprawy w postaci zakazu *ne peius*, to powinien temu

dać wyraz w uzasadnieniu swego wyroku, wskazując na niesłuszność lub przynajmniej przedwczesność uniewinnienia i rysującą się perspektywę wydania wyroku skazującego, którego sam nie mógł wydać. Powinien też w tej sytuacji zaznaczyć jako podstawę uchylenia wyroku rubrykę 5.3.1.4.1. formularza, wskazującą na art. 454 § 1 k.p.k. jako podstawę wyroku kasatoryjnego. Tego jednak Sąd odwoławczy nie uczynił, wyraźnie zaznaczając konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego w całości jako podstawę swego orzeczenia.

Uczynienie podstawą orzeczenia kasatoryjnego konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości było niezasadne. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19 (OSNK 2019, z. 6, poz. 31), stwierdzono, że „konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji”.

Spójnie w orzecznictwie skargowym Sądu Najwyższego stwierdza się, że podstawy takiej nie stanowi konieczność przeprowadzenia na nowo oceny zgromadzonego materiału dowodowego (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dni: 15 grudnia 2021 r., III KS 24/21; 9 marca 2023 r., III KS 84/22; 13 czerwca 2023 r., V KS 8/23). Tymczasem argumentacja Sądu odwoławczego stanowiąca podstawę uchylenia wyroku Sądu I instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sprowadza się do konieczności ponownej oceny dowodów, zwłaszcza w postaci zeznań K.K., wyjaśnień oskarżonych i nagrań z rozmowy K.S. z dyspozytorem. Sąd Apelacyjny przeprowadził wnikliwą i obszerną analizę oceny ww. dowodów w ramach kontroli odwoławczej (zob. zwłaszcza punkt 3.1. uzasadnienia), określając ją jako naruszającą dyspozycję art. 7 k.p.k. Sąd odwoławczy podkreśla tę okoliczność w punkcie 5.3.1.2.1., dotyczącym podstawy orzeczenia kasatoryjnego, gdzie wskazano: „Chociaż Sąd Okręgowy zgromadził kompletny materiał dowodowy, to niewątpliwie wadliwie i sprzecznie z dyspozycją art. 7 k.p.k. go ocenił”.

Jednocześnie obok dokonania ponownej oceny dowodów Sąd Apelacyjny wskazuje na konieczność przeprowadzenia przez Sąd I instancji postępowania dowodowego jedynie w częściowym zakresie. Wymienia liczną grupę dowodów osobowych, których nie trzeba ponawiać, wskazując wyłącznie na potrzebę uzupełnienia postępowania dowodowego i przesłuchanie dwóch świadków: K.K. i N.K. Tymczasem konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego nie mieści się w ustawowych podstawach orzeczenia kasatoryjnego, w znaczeniu wynikającym z art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., bez względu na rangę tych dowodów i ich znaczenie dla wyniku postępowania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 7 marca 2023 r., III KS 4/23; 15 marca 2022 r. I KS 10/22).

Podsumowując, rację ma obrońca, gdy w zarzucie skargi twierdzi, że konieczność ponownego przesłuchania dwóch świadków (z wielu powołanych w sprawie) oraz dokonanie ponownej oceny dowodów nie stanowi podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego.

Sąd Najwyższy z uwagi na prawne uwarunkowania skargi z rozdziału 55a k.p.k. nie jest uprawniony do oceny prawidłowości kontroli odwoławczej, tak jak czyni to na potrzeby kasacji. Zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu skargowym jest bowiem bardzo ograniczony. Postępowanie to ma na celu jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2021 r., III KS 1/21; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2021 r., V KS 13/21).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że w niniejszej sprawie nie została spełniona przesłanka uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postaci konieczności powtórzenia na nowo przewodu w całości.

Rozstrzygnięcie o zwrocie oskarżonym opłat od skargi uzasadnia art. 527 § 4 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

(TM)

[f.n]